

A BRIT ÉS A BELGA SZÁRAZFÖLDI ERŐK TISZT-ALTISZTKÉPZÉSÉNEK ÉS ILLETMÉNYRENDSZERÉNEK NÉHÁNY JELLEMZŐJE

Absztrakt

A cikk ismerteti a brit és a belga haderő – elsősorban a szárazföldi erők – képzési rendszerét, továbbá illetményrendszerét is. Nagy-Britannia Nyugat-Európa legerősebb katonai hatalma. Magyarország jelentős brit támogatást kap az oktatás és kiképzés terén. Belgium elvileg Magyarországgal összemérhető kis ország, jól nyomon követhető haderőink fejlődése, azonosságai és különbségei, katonai oktatási rendszerük struktúrája.

Kulcsszavak: Nagy-Britannia, Belgium, tisztképzés, altisztképzés, illetményrendszer

Bevezetés

A világ hatodik legfejlettebb gazdaságának tekinthető Nagy-Britannia ipari ország, a NATO, az EU (a brexit következtében kilépési folyamata kezdetét vette), a G-8-ak tagja, az ENSZ Biztonsági Tanácsának állandó tagja. A 2013. évi adatok szerint a területe 244 820 négyzetkilométer, lakossága 64 millió fő, az egy főre jutó GDP 43 785 USD. Az Egyesült Királyság hadereje, vagyis a Brit Fegyveres Erők a hadászati erőkből, a szárazföldi erőkből, a légierőből, a haditengerészetből és a tengerészgyalogságból áll. A brit fegyveres erők hívatásos haderő, melynek békelétszáma 2015 januárjában 202 280 aktív és 31 600 tartalékos erőt, mindösszesen 233 880 főt számlál.

Belgium, azaz a Belga Királyság etnikailag és nyelvileg megosztott kis nyugat-európai ország. Hollandiával és Luxemburggal közösen alkotja a Benelux államokat. Az Európai Unió alapító tagja. Fővárosa Brüsszel, amely uniós és NATO intézmények székhelye. Uralkodója Fülöp király. Területe 30 528 km², lakossága (2015-ös adatok szerint) 11 323 millió fő, az egy főre jutó GDP 44 863 USD. A belga fegyveres

¹ Dr. Végh Ferenc nyugállományú vezérezredes

erőket a védelmi miniszter a minisztériumon keresztül irányítja, amelyben integráltan működik a csapatok vezetését végző hadműveleti és kiképzési csoportfőnökség. A vezérkari főnök a védelmi miniszter katonai tanácsadója, a csapatok vezetésében a műveleti és kiképzési törzsön keresztül vesz részt. Belgium hadereje a korábban létező három haderőnem (szárazföldi csapatok, légierő, haditengerészet) és az önállóan szervezett egészségügyi csapatok helyett mára egy egyesített parancsnokság alatt működő négy hasonló összetételű komponensre tagolódik. A belga haderő hivatásos, békeleltartó 30 174 fő, amelyet kiegészít 1673 tartalékos + 6500 önkéntes tartalékos. A belga haderő tartaléka két csoportból tevődik össze: egyrészt az egykori sorkatonákból, illetve leszerelt hivatásosokból, szerződésesekből, másrészt a kiképzetlen, de szükség esetén a katonai szolgálatot vállaló önkéntesekből. A védelmi költségvetés 2015-ben 4952 millió USD (a GDP 1,1%-a), amelynek megoszlása: 63% személyi kiadások, 25% fenntartás, 12% beruházás és fejlesztés.

1. A brit szárazföldi erők tiszt- és altisztképzése, illetve illetményrendszere

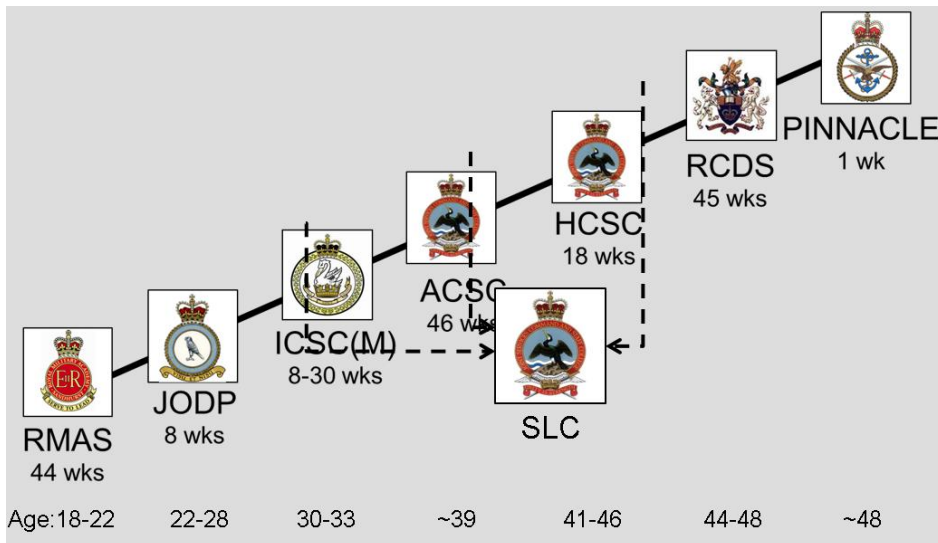
A brit szárazföldi erők tisztjeinek és altisztjeinek képzése/oktatása elsősorban a Szárazföldi Parancsnokság alárendeltségébe tartozó Királyi Katonai Akadémián (Royal Military Academy, Sandhurst), valamint az Összhaderőnemi Erők Parancsnoksága (Joint Forces Command) alárendeltségébe tartozó Védelmi Akadémián (UK Defence Academy, Shrivenham) történik.

Utóbbi oktatási intézményei a következők:

- Királyi Védelmi Tanulmányok Kollégiuma (Royal College of Defence Studies – London)
- Összhaderőnemi Parancsnoki és Törzs Iskola (Joint Services Command and Staff College – Shrivenham)
- Vezetőképző Központ (Shrivenham Leadership Centre)
- Műszaki Iskola (Technology School – Shrivenham)
- Nukleáris Tanszék (Nuclear Department – Shrivenham)
- Védelemgazdasági Tanszék (Business Skills College – Shrivenham)

- Nyelv- és Kultúraoktatási Központ (Defence Centre for Languages & Culture – Shrivenham)
- Tábori Lelkész Tanszék (Armed Forces Chaplaincy Centre – Shrivenham)
- Katonai Középfiskola és Katonai Műszaki Alapképző Iskola (Defence Sixth Form College and Defence Technical Undergraduate Scheme – Shrivenham)

Egy brit tiszt képzését katonai karrierje során az alábbi ábra szemlélteti:



1. ábra. A brit tiszt képzésének folyamata

Jelmagyarázat:

- RMAS – Királyi Katonai Akadémia (Royal Military Academy, Sandhurst)
- JODP – Tiszti Karrierfejlesztési Program (Junior Officers Development Programme)
- ICSC – Középfokú Parancsnoki és Törzstanfolyam (Intermediate Command and Staff Course)
- ACSC – Haladó Parancsnoki és Törzstanfolyam (Advanced Command and Staff Course)
- HCSC – Magasabb Parancsnoki és Törzstanfolyam (Higher Command and Staff Course)
- RCDS – Királyi Védelmi Tanulmányok Kollégiuma (Royal College of Defence Studies – London)
- PINNACLE – Felsővezetői Tanfolyam.

A brit szárazföldi tisztjelöltek a parancsnoki alapképzést a Sandhurst-i akadémián kapják meg, amelyet követően csapatokhoz kerülnek első tiszti beosztásuk ellátására. Főhadnagy - százados rendfokozatú beosztásuk betöltése során a JODP nyolchetes tanfolyamot kell elvégezniük, majd az őrnagyi előléptetéshez a 8-30 hetes (felkészültségük függvényében többszöri alkalommal hívják be a hallgatókat tanfolyamra) ICSC képzésen kell részt venniük.

A Haladó Parancsnoki és Törzstanfolyamra már csak a főtisztek (alezredes, ezredes) legjobb 15-20 %-át (kb. 180 fő) iskolázzák be, ami egy 46 hetes tanfolyam.

Ezt követi a Magasabb Parancsnoki és Törzstanfolyam (HCSC), amelyre – az ezredes és dandártábornok rendfokozatú – főtisztek legjobb 2 %-a kerül be. Ez egy 18 hetes tanfolyam, és a csoport létszáma már csak 34 fő.

A Királyi Védelmi Tanulmányok Kollégiumát (45 hét) az ezredes – dandártábornok - vezérőrnagyi állománycsoport legjobb 2 %-a látogathatja stratégiai szintű feladataik magas szintű ellátására való felkészülésük érdekében.

A PINNACLE (egy hetes) felső vezetői tanfolyamot vezérőrnagyt, altábornagy rendfokozatú katonai vezetők részére tartják, hadászati szintű ismereteik „továbbcsiszolása” érdekében. A parancsnoki alapképzés és a felső vezetői védelmi tanulmányok kivételével valamennyi tanfolyam a Védelmi Akadémia Shrivenham-i bázisán zajlik.

A Védelmi Akadémia kettő polgári egyetemmel áll szoros kapcsolatban. Ezek a Királyi Főiskola, London (King's College London), valamint a Cranfield University, amelyeknek Védelmi és Biztonsági Tanszékei a Védelmi Akadémia Shrivenham-i telephelyén találhatóak. A polgári egyetemek Shrivenham-i tanszékei biztosítják a tisztek számára a posztgraduális képzést, másoddiploma vagy doktori cím megszerzését. Mindezt számos tudományágban, a politika tudományától a földrajzon át a repülőmérnöki tanulmányokig.

A Szárazföldi Haderőnem tisztjeinek, altisztjeinek (szak) kiképzésére mintegy 40 kiképző központban, bázison, szervezetnél kerül sor. Ezek irányítását, tevékenységének koordinációját a Toborzó és Kiképzési Parancsnokság (Army Recruitment and Training Division, ARTD) végzi.



2. ábra. A brit tisztképzés szervezetei (a Védelmi Akadémia épületei)

A szakcsapatoknak általában saját kiképző ezredei vannak, mint például a Védelmi Tűzszerész Kiképző Ezred (Defence Explosive Ordnance Disposal, Munitions & Search Training Regiment), amely a Királyi Katonai Műszaki Iskola (Royal School of Military Engineering) része vagy a 25. Logisztikai Kiképző Ezred (25 Training Regiment), amely a Királyi Logisztikai Hadtesthez (Royal Logistic Corps) tartozik.

Az 1. sz. táblázatból látható, hogy egy tiszti hallgató (kadét) illetménye majdnem akkora, mint egy frissen avatott hadnagyé. Három év csapatszolgálat után sem nő jelentősen a fizetés, de ha előlép a tiszt századosná, már évi 6000 fontos illetménynövekedésben részesül. Ha egy „öreg” százados és egy fiatal őrnagy illetményét vesszük, a különbség kevesebb, mint évi 3000 font. Az első nagyobb különbség a százados és az őrnagy, majd ennél magasabb rendfokozatoknál mutatkozik, ahol évi 20 000 fontos különbség is lehetséges.

Nagy-Britannia katonai vezetése célként tűzte ki, hogy a katonák összilletménye előnyösen kerüljön ki a polgári életben megfelelő végzettséggel megkereshető jövedelmekkel való összevetésből. Az alapilletmény minden állománykategóriában alacsonyabb ugyan a hasonló végzettséghez tartozó polgári átlagjövedelemnél, de négy-öt szolgálati év után és az első előléptetés alkalmával már meghaladja azt.

A BRIT HIVATÁSOS ÁLLOMÁNY ÁTLAGFIZETÉSE 2015-ÖS ADATOK
ALAPJÁN

1. sz. táblázat

Rendfokozat	Éves jövedelem fontban (£)		Elérhető max. fizetés a rendfokozatban fontban (£)
Tiszti iskolás/kadét	25 472		
Avatott hadnagy	30 617		
Hadnagy / főhadnagy	31 426		
	32 231	Beosztásban egy év után	
	33 032	két év után	
	33 841	három év után	
Százados	39 236		46 660
Őrnagy	49 424		59 191
Alezredes	69 366		80 320
Ezredes	84 037		92 381
Dandártábornok	100 146		104 198

(Egy angol font megközelítőleg 420 forint)

A különleges képzettséget és/vagy rátermettséget követelő fegyvernemeknél/alakulatoknál külön illetménytáblázatokat rendszeresítettek, amelyek sajátossága, hogy már a szolgálatba lépésnél versenyképes jövedelmet biztosítanak. Az illetménypótlékok rendszere nem a személyhez vagy a beosztáshoz, hanem inkább az adott pótlékra jogosító különleges szolgálatban eltöltött munkaórák számához kötődik. (Gondoljunk itt pl. a tengeralattjárón, tűzszerész vagy különleges alakulatoknál szolgálókra.)

Így előfordulhat, hogy egyazon fegyvernemnél, de különböző beosztásokban dolgozó katonák illetményei között jelentős a különbség.

2. A belga tisztképzés rendszere és az illetményrendszer

A belga Királyi Katonai Akadémia² Brüsszelben található, amely az egyetemi szintű tisztképzés bázisa a haderőnek számára. Két fakultása van: a technikai (mérnöki), valamint a társadalomtudományi és a hadtudományi. A tanulmányi idő a Bologna szisztéma szerint összesen öt év a mesterfokon (ebből 3 év az alapfok), három év az alapfokon.

A magasabb szintű katonai (hadtudományi) tanulmányok intézete is az akadémia kampuszában működik.

Belgiumban a haderő tagjai számára állománykategóriánként készítették különböző szakmai szinteknek megfelelő bértáblázatokat. Minden táblázat az adott állománykategóriába tartozó és a megfelelő képzettséggel rendelkező katona rendfokozatának és szolgálati idejének megfelelő összilletményét tartalmazza. *Tiszti állományban külön bértáblázat rögzíti a kiváló minősítésű, a megfelelő minősítésű, illetve a korlátozásokkal alkalmas tisztek, a pilóták, az orvosok és a mérnökök, valamint a katonai tanintézetekben oktatók illetményét. Altiszteknél a kiemelkedő, a megfelelő és a korlátozásokkal alkalmas kategória mellett a diplomások és a különleges szolgálatot betöltők³ számára készültek külön bértáblák. A legénységi állomány számára csak két bértáblázatot rendszeresítettek⁴.* A belga illetményrendszer jellemzője, hogy a magasabb szakmai kvalitásokat főként az alacsonyabb rendfokozatokban szolgáló, kevesebb szolgálati idővel rendelkező katonák esetében díjazza. Az egyetlen rendszeresített illetménypótlék a kizárólag tiszteknek adható parancsnoki pótlék, amelynek összege havi 151–561 euró. A katonák kiemelt nyugdíjra, ingyenes vagy kedvezményes oktatásra, képzésre, lakhatási és utazási támogatásra, ingyenes egészségügyi ellátásra jogosultak. Összességében, Belgium a haderő személyi állománya részére versenyképes, vonzó illetményeket és egyéb juttatásokat biztosít.

² École royale militaire/Koninklijke Militaire School

³ A légierő hajózó állománya, a katonazenészek és a katonai nemzetbiztonsági szolgálat tagjai.

⁴ A legtöbb nyugati haderőtől eltérően Belgiumban a legénységi állományú katonák nagy része is hivatásos.

ÁTLAGILLETMÉNYEK A BELGA HADERŐNÉL 2015-BEN

2. sz. táblázat

	Tiszt (euró ⁵)		Altiszt (euró)		Legénység (euró)	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Belgium	2761	8111	2112	2946	1661	2654

A 2. sz. táblázat a belga haderő tagjainak átlagos bruttó havi illetményét tartalmazza euróban. Mindhárom állománykategória esetében a kisebb összeg a belépő rendfokozathoz (rendfokozat nélküli katona, őrmester, hadnagy) rendszeresített pályakezdő alapilletmény. A nagyobb összeg az adott állománykategórián belül elérhető legmagasabb rendfokozathoz (szakaszvezető, főtorzszászlós/alhadnagy, ezredes) rendszeresített összilletmény.

Összefoglalás

Nagy-Britannia Franciaország mellett Nyugat-Európa legerősebb katonai hatalma, és ez a megállapítás a következő évtizedre is érvényes marad. A katonai kiadások csökkentése befolyásolja a brit fegyveres erők képességeit, ami az ambícióira is kihatással lesz, akár NATO, akár EU szerepvállalásról lesz szó.

Nagy Britannia és Magyarország katonai együttműködése tartalmaz jelentős brit támogatást kapunk az oktatás és kiképzés terén. A két haderő alakulatai és intézményei közös törzsgyakorlásokon, kétoldalú kiképzésen és gyakorlatokon vesznek részt. Katonáink közös NATO együttműködési gyakorlatokon cserélik ki tapasztalataikat, tisztjeink és altisztjeink lehetőséget kapnak a híres brit katonai tanintézetekben való képzésre.

A belga fegyveres erők reformfolyamatának alapvető célja a képességfejlesztés volt. Ennek következtében gyorsabban képes reagálni a bekövetkező válsághelyzetekre és a békefenntartási feladatokra. A katonai kiadások csökkentése érzékenyen érintette a haderő valamennyi komponensét és az átalakítás célkitűzéseit is. Számos

⁵ Az alábbi valutakonverziót javasoljuk figyelembe venni: 1 EUR = mintegy 310 Ft

szervezetet és eszközt vontak ki a hadrendből. Mivel a reformokat több cikluson keresztül tervezik és következetesen valósítják meg, lehetőség van a tervszerű fejlesztésre, az új beszerzések tervezésére. Eredményesen folyik a fegyverzet és felszerelés megújításának programja. A lánctalpas eszközöket fokozatosan kerekes eszközökre cserélik, mert ezeknek olcsóbb a fenntartása, és alkalmasabbak a távoli országokban végzett műveletekre. A katonai költségvetés belső struktúrájának harmonizálására törekszenek. Magas ambíciószint mellett aktív szerepet vállalnak a NATO és egyéb többnemzetiségű missziókban. Figyelemre méltó a Benelux államok haderőinek együttműködése.

Belgium elvileg velünk összemérhető kis ország, jól nyomon követhető haderőink fejlődése, azonosságai és különbségei, katonai oktatási rendszerének struktúrája. Figyelemre méltó, hogy Belgiumban is a személyi kiadások emésztik fel a védelmi költségvetéséből a legnagyobb hányadot.

A cikk terjedelme a két tárgyalt haderő képzési rendszerére és eredményeire csak nagy vonalakban biztosít rátekintést, de véleményünk szerint – a jelzett kapcsolatok, illetve a hasonló haderő-nagyságrend alapján – ezek az információk is fontos viszonyítási alapot jelenthetnek a magyar haderő jövőbeni átalakítási törekvéseinek, fejlesztési lehetőségeinek megítélése szempontjából.

Felhasznált irodalom

2015 Military Power and Ranked Strength of United Kingdom

Monthly service personell statistics September 2015

NSS & SDSR 2015

Selján Péter: Mérlegen a NATO tagállamok, Nagy Britannia. Biztonságpolitika.hu 2013

United Kingdom Military Strength - Global Firepower

http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=united-kingdom

UK defence in numbers 2015. August

Védelmi és haderőreformok Európában - Nemzet és Biztonság

British Armed Forces - Wikipedia, the free encyclopedia

http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/csiki_tamas_hada_bela_varga_gergely-vedelmi_es_hader_reformok_europaban_a_belga_holland_es_brit_pelda.pdf

https://en.wikipedia.org/wiki/British_Armed_Forces

The British Armed Forces form the military of the United Kingdom, tasked with defence of the country, its overseas territories and the Crown dependencies

Egyesült Királyság – Wikipédia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Egyes%C3%BClt_Kir%C3%A1lys%C3%A1g

Nemzet és biztonság 2011. június: Védelmi és haderőreformok Európában – a belga, holland és brit példa. Háda Béla, Csiki Tamás és Varga Gergely

The Modernisation Plan 2000 – 2015 of the Belgian Armed Forces.

http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/ZSD/Belgian%20Modernisation%20Plan%202000_2015%20of%20the%20Armed%20Forces.pdf

Interview with the Surgeon General of the Belgian Armed Forces Medical Component MCIF 2015